Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

20. oktoober 2016*

Eelotsusetaotlus — Tööstus- ja kaubandusomand — Autoriõigus ja sellega kaasnevad õigused — Direktiiv 93/98/EMÜ — Artikli 10 lõige 2 — Kaitsetähtaeg — Kaitse Berni konventsiooni kohaldamisest tuleneva taastumise puudumine

Kohtuasjas C-169/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Benelux Gerechtshofi (Beneluxi kohus) 27. märtsi 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 13. aprillil 2015, menetluses

Montis Design BV

versus

Goossens Meubelen BV,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen, kohtunikud M. Vilaras, J. Malenovský (ettekandja), M. Safjan ja D. Šváby,

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 10. märtsi 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Montis Design BV, esindajad: *advocaat* F. Berndsen ja *advocaat* C. Van Vlockhoven,

— Goossens Meubelen BV, esindajad: *advocaat* M. Scheltema, *advocaat* S. Kingma ja *advocaat* P. Lodestijn,

— Portugali valitsus, esindajad: L. Inez Fernandes ja T. Rendas,

— Euroopa Komisjon, esindajad: P. Loewenthal ja J. Samnadda,

olles 31. mai 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 29. oktoobri 1993. aasta direktiivi 93/98/EMÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kaitse tähtaja ühtlustamine (EÜT 1993, L 290, lk 9; ELT eriväljaanne 17/01, lk 141) artikli 10 lõiget 2 ja artikli 13 lõiget 1.

2 Taotlus on esitatud Montis Design BV (edaspidi „Montis“) ja Goossens Meubelen BV (edaspidi „Goossens“) vahelise kohtuvaidluse raames, mille ese on Montise toolide „Charly“ ja „Chaplin“ disainilahenduste autoriõiguse võimalik rikkumine Goossensi poolt.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

Berni konventsioon

3 Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsioon (24. juuli 1971. aasta Pariisi akt) näeb 28. juuli 1979. aasta muudatusega arvestava redaktsiooni (edaspidi „Berni konventsioon“) artikli 5 lõikes 2 ette järgmist:

„Nende õiguste omamine ja teostamine ei sõltu ühestki formaalsusest; nende omamine ja teostamine ei sõltu kaitse olemasolust teose päritolumaal. Järelikult, kõrvuti käesoleva konventsiooni sätetega, reguleerivad kaitse ulatust, aga samuti vahendeid, mis kindlustavad autorile tema õiguste kaitse, eranditult need seadused, mis kehtivad selles riigis, kus kaitset nõutakse.“

WTO leping ja TRIPS-leping

4 Intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingule (edaspidi „TRIPS-leping“) kirjutati alla 15. aprillil 1994 Marrakechis. See leping, mis sisaldub Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamislepingu (edaspidi „WTO leping“) 1 C lisas, kiideti heaks nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsusega 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubandusläbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (EÜT 1994, L 336, lk 1; ELT eriväljaanne 11/21, lk 80).

5 WTO leping ja TRIPS-leping jõustusid 1. jaanuaril 1995. TRIPS-lepingu artikli 65 lõike 1 kohaselt ei olnud Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) liikmed kohustatud kohaldama selle lepingu sätteid enne üheaastase tähtaja möödumist WTO lepingu jõustumise kuupäevast, see tähendab enne 1. jaanuari 1996.

6 TRIPS-lepingu artikli 9 lõikes 1 on sätestatud:

„[WTO l]iikmed järgivad Berni konventsiooni (1971) artikleid 1–21 ja selle lisa. [...]“

Liidu õigus

Direktiiv 93/98

7 Direktiivi 93/98 põhjenduses 27 oli märgitud:

„omandatud õiguste ja õiguspäraste ootuste austamine on ühenduse õiguskorra osa; liikmesriigid võivad eelkõige sätestada, et teatavatel tingimustel ei tekita käesoleva direktiivi kohaselt taastunud autoriõigus ja sellega kaasnenud õigused tasu maksmise kohustust isikutele, kes kasutasid teoseid heauskselt ajal, mil sellised teosed olid üldkasutatavad“.

8 Direktiivi artikli 1 lõikes 1 oli sätestatud:

„Berni konventsiooni artiklis 2 osutatud kirjandus- või kunstiteose autori õigused kehtivad autori eluajal ja 70 aastat pärast tema surma olenemata kuupäevast, mil teos muutus õiguspäraselt üldsusele kättesaadavaks.“

9 Direktiivi artikli 10 lõigetes 2 ja 3 oli sätestatud:

„2. Käesolevas direktiivis sätestatud kaitse tähtaegu kohaldatakse kõigi teoste ja kaitstavate objektide suhtes, mis on artikli 13 lõikes 1 osutatud kuupäeval vähemalt ühes liikmesriigis kaitstud autoriõigust või sellega kaasnevaid õigusi käsitlevate siseriiklike sätetega või mis vastavad direktiivi 92/100/EMÜ kohase kaitse kriteeriumidele.

3. Käesolev direktiiv ei piira kasutamist, mis on toimunud enne artikli 13 lõikes 1 osutatud kuupäeva. Liikmesriigid võtavad vastu eelkõige kolmandate isikute omandatud õiguste kaitseks vajalikud sätted.“

10 Direktiivi artikli 13 lõikes 1 oli ette nähtud:

„Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi artiklite 1–11 täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid enne 1. juulit 1995.“

Direktiiv 92/100/EMÜ

11 Nõukogu 19. novembri 1992. aasta direktiivi 92/100/EMÜ rentimis- ja laenutamisõiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas (EÜT 1992, L 346, lk 61; ELT eriväljaanne 17/01, lk 120) artikli 2 lõige 3 nägi ette:

„Käesolev direktiiv ei hõlma rendi- ja laenutusõigust hoonete ja tarbekunsti puhul.“

Beneluxi õigus

12 25. oktoobri 1966. aasta konventsioonis kokku lepitud loi uniforme Benelux en matière de dessins ou modèles (disainilahendusi käsitlev Beneluxi ühtne seadus, *Tractatenblad* 1966, nr 292, lk 3; edaspidi „ühtne seadus“) jõustus 1. jaanuaril 1975. Selle seaduse artikli 12 kohaselt kehtib disainilahenduse registreering viis aastat alates taotluse esitamisest.

13 Ühtse seaduse artikkel 21 nägi ette:

„1. Märkimisväärselt loominguline disainilahendus võib olla kaitstud ühteaegu nii käesoleva seaduse kui ka autoriõigusi käsitlevate seaduste alusel, kui mõlema kohaldamise tingimused on täidetud.

[...]

3. Märkimisväärselt loominguline disainilahenduse registreeringu tühistamine või registreerimisest tuleneva ainuõiguse lõppemine toob kaasa sellele disainilahendusele kehtiva autoriõiguse samaaegse lõppemise, tingimusel et mõlemad õigused kuuluvad samale omajale; õigused ei lõpe siiski juhul, kui disainilahenduse omaja esitab artikli 24 kohaselt eritaotluse oma autoriõiguste jõus hoidmise eesmärgil.“

14 Seaduse artikli 24 lõigetes 1 ja 2 oli sätestatud:

„1. Artikli 21 [lõikes 3] nimetatud taotlus tuleb esitada nõuetekohases vormis disainilahendusele kehtiva ainuõiguse lõppemisele eelneva aasta vältel, makstes ühtlasi lõivu, mis nähakse ette rakendusmääruses.

2. Taotlus registreeritakse ning selle kohta avaldatakse teade.“

15 Konventsiooni ja disainilahendusi käsitleva Beneluxi ühtse seaduse seletuskirjas on märgitud:

„*Artikkel 21*

[...] [Lõikega 3] püütakse sobitada omavahel kokku avaliku turvalisuse nõuded ja kahe kaitse kumuleerimise võimalus. Nimelt oleks vaja, et register annaks võimalikult täieliku ülevaate kaitstud disainilahendustest.

Selleks on nimetatud [lõikes] ette nähtud, et autor, kes on pidanud vajalikuks kaitsta end ka disainilahenduse registreerimise teel, peab põhimõtteliselt enne disainilahenduse õiguse lõppemist esitama eritaotluse. Avaliku turvalisuse tagamiseks tundus vältimatult vajalik karistada küllaltki karmilt sellise taotluse esitamata jätmise eest; autoriõigus, mille kohta ei ole taotlust esitatud, lõppeb samal ajal disainilahenduse õigusega, millega see kumuleeriti [...]

Artikkel 24

Põhimõtteliselt tuleb taotlus esitada enne disainilahenduse õiguse lõppemist.

[...]“

16 20. juunil 2002 Brüsselis allkirjastatud ning 1. detsembril 2003 jõustunud protokolli (disainilahendusi käsitleva Beneluxi ühtse seaduse muutmise kohta) punkt U näeb ette:

„Peatükki II „Märkimisväärselt loomingulised disainilahendused“ muudetakse järgmiselt:

[...]

2. Artiklid 21 ja 24 tunnistatakse kehtetuks.

[...]“

17 Beneluxi riikide valitsuste ühises märkuses, mis käsitleb 20. juuni 2002. aasta protokolli (disainilahendusi käsitleva Beneluxi ühtse seaduse muutmise kohta), on märgitud:

„Artikli 21 [lõiget] 3 ja sellega seotud artiklit 24 on alati palju arvustatud. Nende artiklite kohaselt peab sama tootega seotud disainilahenduse õiguse ja autoriõiguse omaja, kui ta soovib, et autoriõigus jääks pärast disainilahenduse õiguse kehtetuks tunnistamist või lõppemist jõusse, esitama selleks jõushoidmise taotluse, mis kantakse Beneluxi registrisse. Artikkel lisati omal ajal [ühtsesse seadusesse]

seetõttu, et nende õiguste avalikustamine, mille kaitset taotleti, kujutas endast üht [ühtse seaduse] aluspõhimõtetest. Vahepeal kinnitas [Madalmaade] Hoge Raad [(Madalmaade kõrgeim kohus)], et kõnealune säte ei ole kooskõlas Berni konventsiooni artikli 5 lõikega 2, mis näeb ette, et autoriõiguste omamine ja teostamine seoses teostega, mille puhul autorid on konventsiooni alusel kaitstud, ei sõltu ühestki formaalsusest (Hoge Raadi otsus, 26.5.2000, *Rechtspraak van de Week*, 2000, 141). TRIPS-lepingu artiklis 9 tehakse lepingu osalisriikidele samuti ülesandeks järgida Berni konventsiooni viidatud artiklit. Eeltoodud aspektid õigustavad artikli 21 [lõike] 3 ja artikli 24 kehtetuks tunnistamist.“

Madalmaade õigus

18 Direktiiv 93/98 võeti Madalmaade õigusesse üle 21. detsembri 1995. aasta Wet tot wijziging van de Auteurswet 1912 en de Wet op de naburige rechten'iga (seadus, millega muudetakse 1912. aasta autoriõiguse seadust ja sellega kaasnevate õiguste seadust; *Staatsblad* 1995, nr 652). Seadus jõustus 29. detsembril 1995.

19 Nimetatud seadusega tehtud muudatuste tulemusel on 23. septembri 1912. aasta autoriõiguse seaduse (Auteurswet) artikli 51 lõige 1 sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas seaduses ette nähtud kaitsetähtaegasid kohaldatakse alates käesoleva artikli jõustumisest teoste suhtes, mis 1. juulil 1995. aastal on autoriõigust reguleerivate riigisiseste õigusnormidega kaitstud vähemalt ühes Euroopa Liidu liikmesriigis või 2. mai 1992. aasta Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalises riigis.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

20 Montis kujustab ja toodab mööblit.

21 Montise endine juhataja ja enamaktsionär Gerard van den Berg disainis 1983. aastal tugitooli „Charly“ ja tooli „Chaplin“. Tugitool ja tool on eri suurusega, kuid vormilt sarnased. 19. aprillil 1988 esitati rahvusvahelise disainilahenduse registreerimise taotlus tugitooli „Charly“ ja tooli „Chaplin“ kohta, milles oli märgitud, et Montis on disainilahenduste õiguste omaja ja G. van den Berg nende autor. Taotlus registreeriti 12. juulil 1988.

22 1990. aastal võõrandas G. van den Berg oma mõlema tooli autoriõigused Montisele.

23 Disainilahenduste registreeringu tähtaja lõpuks ei olnud Montis esitanud ühtse seaduse artikli 21 lõikes 3 ette nähtud jõushoidmise taotlust. Seetõttu lõppesid 18. aprillil 1993 nii disainilahenduse õigused kui ka autoriõigused, mis kõnealusel äriühingul nendele toolidele olid.

24 Montis esitas 2008. aastal rechtbank 's-Hertogenboschile ('s-Hertogenboschi esimese astme kohus, Madalmaad) Goossensi vastu hagi põhjendusel, et viimati nimetatud äriühing pakub oma mööblipoodides müügiks tooli „Beat“, mis rikub tema autoriõigusi toolidele „Charly“ ja „Chaplin“. Goossens vaidles enda kaitseks vastu, et vastavad autoriõigused olid lõppenud, sest jõushoidmise taotlus oli jäetud esitamata. Montis vastas sellele argumendile esimese võimalusena, et tema autoriõigused tuli lugeda taastunuks, sest ühtse seaduse artikli 21 lõige 3 oli tunnistatud 1. detsembril 2003 kehtetuks ja kehtetuks tunnistamisel oli tema väitel tagasiulatuv mõju. Teise võimalusena väitis Montis, et tema õigusi tuli käsitada nii, et need on taastunud ka direktiivi 93/98 vastuvõtmise tagajärjel.

25 Kuivõrd esimeses ja teises kohtuastmes tehti otsus osaliselt Montise kahjuks, esitas ta kassatsioonkaebuse Hoge Raad der Nederlandenile (Madalmaade kõrgeim kohus).

26 Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaade kõrgeim kohus) lükkas menetluse käigus tagasi Montise argumendi, mille kohaselt asjaomaste toolide disainilahendused olid 1. juulil 1995 ühes liikmesriigis, mis ei ole Madalmaade Kuningriik, veel kaitstud, põhjendusel et kõnealune argument esitati liiga hilja.

27 Kuivõrd kohus kahtles järeldustes, mis tuleb teha ühtse seaduse artikli 21 lõike 3 ja artikli 24 kehtetuks tunnistamisest seoses autoriõigustega, mis olid eelnevalt jõushoidmise taotluse esitamata jätmise tõttu lõppenud, esitas ta 13. detsembri 2013. aasta otsusega kaks eelotsuse küsimust Benelux Gerechtshofile (Beneluxi kohus).

28 Benelux Gerechtshof (Beneluxi kohus) on seisukohal, et kõik kahtlused, mida väljendas Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaade kõrgeim kohus), on asjakohased vaid siis, kui direktiiviga 93/98 ei ole mingil juhul vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis näevad ette, et autoriõiguste lõppemist tuleb käsitada lõplikuna, kui need on lõppenud enne ühtse seaduse artikli 21 lõike 3 kehtetuks tunnistamist.

29 Neil asjaoludel otsustas Benelux Gerechtshof (Beneluxi kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas direktiivi 93/98 artiklis 10 koostoimes artikli 13 lõikega 1 nimetatud kaitsetähtaeg kehtib autoriõiguste suhtes, mis olid autoriõigust reguleerivate riigisiseste õigusnormide kohaselt esmalt kaitstud, kuid lõppesid enne 1. juulit 1995 formaalsuse täitmata jätmise või õigel ajal täitmata jätmise tõttu, täpsemalt [ühtse seaduse] artikli 21 [lõikes] 3 ette nähtud jõushoidmise taotluse esitamata jätmise või õigeajal esitamata jätmise tõttu?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav:

kas direktiivi 93/98 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisene õigusnorm, mille kohaldamise tagajärjel loetakse enne 1. juulit 1995 formaalsuse täitmata jätmise tõttu lõppenud autoriõigus tarbekunsti teosele lõplikult lõppenuks?

3. Kui vastus teisele küsimusele on jaatav:

kui asjaomane autoriõigus riigisiseste õigusnormide kohaselt taastub või tuleb lugeda mingist ajahetkest alates taastunuks, siis millisest kuupäevast alates on see nii?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene ja teine küsimus

30 Esimese ja teise küsimusega, mida on sobilik analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt esiteks teada saada, kas direktiivi 93/98 artikli 10 lõiget 2 koostoimes artikli 13 lõikega 1 tuleb tõlgendada nii, et direktiivis ette nähtud kaitsetähtajad kehtivad autoriõiguste suhtes, mis olid riigisiseste õigusnormide kohaselt esmalt kaitstud, kuid lõppesid enne 1. juulit 1995. Teiseks soovib ta sisuliselt teada saada, kas direktiiviga 93/98 on vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis esmalt nägid ette teose kaitse autoriõiguste alusel nagu põhikohtuasjas, kuid hiljem nägid teatava formaalsuse täitmata jätmise tõttu ette nende õiguste lõpliku lõppemise.

31 Sissejuhatuseks tuleb meenutada, et direktiivi 93/98 artikli 10 lõige 2 näeb ette, et selles direktiivis ette nähtud kaitsetähtaegu kohaldatakse kõigi teoste ja kaitstavate objektide suhtes, mis on direktiivi artikli 13 lõikes 1 osutatud kuupäeval, see tähendab 1. juulil 1995 kas kaitstud vähemalt ühes liikmesriigis autoriõigust või sellega kaasnevaid õigusi käsitlevate siseriiklike sätetega või siis vastavad direktiivi 92/100 kohase kaitse kriteeriumidele.

32 Nimetatud tingimustest esimesega seoses nähtub Euroopa Kohtu valduses olevast toimikust – ja nii on märkinud ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 63 –, et ühelt poolt olid põhikohtuasjas kõne all olevad teosed esmalt kaitstud liikmesriigis, kus kaitset nõutakse, kuid seejärel see kaitse enne 1. juulit 1995 lõppes, ning et teiselt poolt tuleb asuda seisukohale, et kõnealusel kuupäeval ei olnud need teosed kaitstud üheski teises liikmesriigis.

33 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu esimene küsimus viitab siiski sellele, et teatud juhtudel võib nimetatud esimese tingimuse kohaldamine tuua kaasa selliste õiguste taastumise, mis asjaomaste riigisiseste õigusnormide alusel enne direktiivi 93/98 artikli 13 lõikes 1 ette nähtud kuupäeva lõppesid ning mis ei ole kaitstud mõne muu liikmesriigi territooriumil; see hüpotees tingib direktiivis ette nähtud kaitsetähtaegade kohaldamise teoste suhtes, mille kaitse autoriõiguse alusel on selliselt taastunud ulatuses, mis sel oli enne õiguste lõppemist.

34 Eelnevaga seoses tuleb sellegipoolest märkida, et asjaolu, et direktiivi 93/98 artikli 10 lõikes 2 on kasutatud kindla kõneviisi olevikku direktiivis ette nähtud kaitsetähtaegade kohaldamise kahe alternatiivse tingimuse kehtestamisel, viitab sellele, et seadusandja soov on, et õiguslikud tagajärjed tuletatakse just nimelt 1. juulil 1995 esinevast olukorrast, mitte sellest kuupäevast varasemal või hilisemal kuupäeval esinevast olukorrast.

35 Sellest järeldub, et kui seetõttu, et autoriõigused olid teatavate riigisiseste õigusnormide alusel enne direktiivi 93/98 artikli 13 lõikes 1 ette nähtud tähtaega lõppenud, ei olnud need õigused kõnealusel kuupäeval direktiivi 93/98 artikli 10 lõike 2 kohaselt enam kaitstud, siis direktiivis ette nähtud kaitsetähtajad asjaomase teose suhtes ei kehti.

36 Seadusandja valitud lahendus tagab direktiivi 93/98 põhjenduses 27 viidatud omandatud õiguste põhimõtte järgimise. Nimelt on see põhimõte kohaldatav just nimelt teoste kasutamise suhtes, mis toimub heauskselt pärast seda, kui asjaomane teos ei ole enam kaitstud.

37 Seega tuleb asuda seisukohale, et direktiivi 93/98 artikli 10 lõikes 2 koostoimes artikli 13 lõikega 1 ette nähtud esimest tingimust tuleb tõlgendada nii, et direktiivis ette nähtud kaitsetähtajad ei kehti autoriõiguste suhtes, mis olid riigisiseste õigusnormide kohaselt esmalt kaitstud, kuid lõppesid enne 1. juulit 1995, ning ei ole ühegi muu liikmesriigi territooriumil kaitstud.

38 Kõnealust järeldust ei sea kahtluse alla asjaolu, et selliste autoriõiguste lõppemine enne 1. juulit 1995 ei olnud nähtavasti kooskõlas Berni konventsiooni artikli 5 lõikega 2, mis näeb ette, et autoriõiguste omamine ja teostamine ei sõltu ühestki formaalsusest.

39 Sellega seoses olgu esiteks rõhutatud, et liidu seadusandja on teinud valiku pidada direktiivi 93/98 artikli 10 lõikes 2 ette nähtud esimese tingimusega silmas teoseid ja kaitstavaid objekte, mis on kaitstud „autoriõigust või sellega kaasnevaid õigusi käsitlevate siseriiklike sätetega“. Sellest järeldub, et kõnealuse sätte eesmärk ega tagajärg ei ole määrata kindlaks tingimusi, mille esinemisel selline kaitse võis enne 1. juulit 1995 lõppeda; see küsimus on jäetud kohaldatavate riigisiseste õigusnormide lahendada.

40 Teiseks tuleneb küll liidu nimel heaks kiidetud TRIPS-lepingu artikli 9 lõikest 1, et liit peab järgima eeskätt Berni konventsiooni artikli 5 lõiget 2. Sama lepingu artikli 65 lõikest 1 tuleneb aga, et leping jõustus 1. jaanuaril 1995, see tähendab nii pärast direktiivi 93/98 vastuvõtmise kuupäeva (29. oktoober 1993) kui ka jõustumise kuupäeva (19. november 1993). Lisaks tuleb tähelepanu juhtida asjaolule, et TRIPS-lepingu artikli 65 lõike 1 kohaselt ei olnud liit kohustatud selle lepingu sätteid enne 1. jaanuari 1996 kohaldama.

41 Seetõttu ei saa kohustus tõlgendada direktiivi 93/98 kooskõlas TRIPS-lepinguga mingil juhul tingida seda, et sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, tuleb direktiivi artikli 10 lõiget 2 tõlgendada nii, et autoriõiguste suhtes, mis on enne 1. juulit 1995 lõppenud riigisisese õigusnormi alusel, mis nähtavasti ei ole Berni konventsiooniga kooskõlas, peaks selle lõppemise põhjuse tõttu kehtima direktiivis ette nähtud kaitsetähtajad.

42 Selles sättes ette nähtud teise tingimusega seoses tuleb märkida, et nagu täheldas eelotsusetaotluse esitanud kohus, on toolide puhul, millele Montisel olid autoriõigused 18. aprillini 1993, tegemist tarbekunstiteostega, mille suhtes ei kohaldata direktiivi 92/100, mis vastavalt selle artikli 2 lõikele 3 ei hõlma nende puhul rendi- ja laenutusõigust. Sellest tuleneb igal juhul, et selles direktiivis ei saanud olla ette nähtud selliste teoste kaitsekriteeriume.

43 Seega ei ole täidetud kumbki direktiivi 93/98 artikli 10 lõikes 2 ette nähtud kahest alternatiivsest tingimusest.

44 Eelnevast tuleneb, et direktiivi 93/98 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus sellised õigusnorme kehtetuks tunnistavad riigisisesed õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, millel ei ole taastavat mõju ning millega loetakse õigused seega lõplikult lõppenuks vaatamata sellele, et nende õiguste 1. juulile 1995 eelnev lõppemine ei ole Berni konventsiooni artikli 5 lõikega 2 kooskõlas.

45 Sellegipoolest tuleb märkida, et see tuvastus ei keela asjaomasel liikmesriigil täita sellises asjas nagu põhikohtuasjas oma kohustusi, mis tulenevad Berni konventsiooni artikli 5 lõikest 2, ning kanda tagajärjed, mis johtuvad tema vastutusest selle konventsiooni võimaliku rikkumise eest.

46 Esitatud kaalutlustega arvestades tuleb esimesele ja teisele küsimusele vastata järgmiselt:

— direktiivi 93/98 artikli 10 lõiget 2 koostoimes artikli 13 lõikega 1 tuleb tõlgendada nii, et direktiivis ette nähtud kaitsetähtajad ei kehti autoriõiguste suhtes, mis olid riigisiseste õigusnormide kohaselt esmalt kaitstud, kuid enne 1. juulit 1995 lõppesid;

— direktiivi 93/98 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis esmalt nägid ette teose kaitse autoriõiguste alusel nagu põhikohtuasjas, kuid hiljem nägid teatava formaalsuse täitmata jätmise tõttu ette nende õiguste lõpliku lõppemise enne 1. juulit 1995.

Kolmas küsimus

47 Võttes arvesse esimesele ja teisele küsimusele antud vastust, ei ole kolmandale küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

48 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Nõukogu 29. oktoobri 1993. aasta direktiivi 93/98/EMÜ (autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kaitse tähtaja ühtlustamine) artikli 10 lõiget 2 koostoimes artikli 13 lõikega 1 tuleb tõlgendada nii, et direktiivis ette nähtud kaitsetähtajad ei kehti autoriõiguste suhtes, mis olid riigisiseste õigusnormide kohaselt esmalt kaitstud, kuid enne 1. juulit 1995 lõppesid.

Direktiivi 93/98 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis esmalt nägid ette teose kaitse autoriõiguste alusel nagu põhikohtuasjas, kuid hiljem nägid teatava formaalsuse täitmata jätmise tõttu ette nende õiguste lõpliku lõppemise enne 1. juulit 1995.

Allkirjad